

Ik heb wel begrip voor een strenge selectie van de te bespreken geneeskrachtige planten, maar een iets ruimere selectie had mijns inziens het boek meer recht gedaan. Bij de bespreking van Kina en kinine had een bespreking van *Artemisia annua*, dat tegen verschillende vormen van malaria werkzaam is², niet mogen ontbreken.

Er zijn enkele andere punten van kritiek. De informatie in tekst en kaders stelt soms hoge eisen aan de voorkennis van de lezer. De verklarende woordenlijst verklaart niet elke term (bijvoorbeeld conidiën, p. 80) en voor het begrijpen van datgene wat in sommige kaders wordt uitgelegd is een parate kennis van scheikunde en biologie op eindexamen HAVO/VWO niveau nodig. De kaders over bijvoorbeeld 'Zetmeel en inuline' (p. 34, 35), 'Bouw van een gras' (p. 37), en 'Genoom van tarwe' (p. 40) zouden veel beter en gemakkelijker te begrijpen zijn als er verduidelijkende illustraties, dan wel een enkele structuurformule aan waren toegevoegd. Verder mis ik referenties en doorverwijzingen naar specialistische literatuur (iets voor een tweede druk?).

Deze kritiek neemt niet weg, dat '*Planten voor dagelijks gebruik*' een goed leesbaar, goed geschreven en prachtig vormgegeven boek is, dat een leemte in de botanische literatuur opvult. De auteur en bewerkers zijn er bewonderenswaardig goed in geslaagd de kennis van het heterogene vakgebied van de economische botanie op een overzichtelijke wijze te presenteren. Ik heb op vrijwel iedere pagina wel iets interessants of leuks gelezen dat ook voor mij als plantkundige en ervaringsdeskundige op het gebied van de economische botanie nieuw was. Ik denk dan ook, dat het boek veel Gorteria-lezers zal aanspreken.

Hans Kruijer

1. H.A. Köhler. 1883–1898. Köhler's Medizinal-Pflanzen 1–3; posthuum uitgegeven onder redactie van G. Pabst (Bd. 1 & 2) en M. Vogtherr (Bd. 3). Gera.
2. G. Samuelson. 1999. Drugs of Natural Origin. A Textbook of Pharmacognosy, 4th ed. Stockholm.

CD-ROM Bespreking

E. Götz, *Pflanzen bestimmen mit dem PC. Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands*, Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, (2e, verbeterde uitgave), 1 cd-rom met 3300 kleurenfoto's en 2000 schematische illustraties, € 34,90, ISBN 3-8001-4260-0. – '*Pflanzen bestimmen mit dem PC*' is een geheel Duitstalige cd-rom flora voor Duitsland en naaste omgeving, waar Nederland uiteraard ook toe behoort. Er kunnen ca. 3000 in het wild voorkomende plantensoorten mee worden gedetermineerd. Het programma werkt alleen op een PC. Het installeren en het gebruik van het programma is gemakkelijk, ook al zijn de Duitse termen anders dan de Engelse termen die wij hier in Nederland gewend zijn. De flora kan rechtstreeks vanaf de cd worden gebruikt¹, maar kan ook eerst op de harde schijf worden geïnstalleerd, waarvoor dan 160 MB (zegt het instructieboekje) of 200 MB (zegt de programmahulp) schijfruimte nodig is. Het programma werkt over het algemeen goed, maar er lijken wat kleine technische onvolkomenheden te bestaan met betrekking tot de 'knoppen' op het scherm en het aanklikken van de geselecteerde kenmerken bij het determineren. Het titelblad van de cd-rom wordt bovendien regelmatig onverwacht opgestart. Dit alles is niet echt ernstig of hinderlijk, maar het hoort niet.

Wie al enige plantenkennis heeft, kan met deze cd-rom flora snel en redelijk betrouwbaar van achter het toetsenbord planten op naam brengen (soorten uit moeilijke groepen blijven natuurlijk lastig). Voor beginners zal het determineren met de cd-rom flora vermoedelijk toch wel erg moeilijk zijn, omdat de gebruiker altijd enigszins vertrouwd moet zijn met planten en de botanische terminologie. De cd-rom helpt de gebruiker hier echter wel bij. De botanische termen worden tijdens het determineren verduidelijkt met simpele illustraties, die weliswaar erg schematisch getekend zijn, maar meestal wel voldoen aan het doel waarvoor ze gemaakt zijn: namelijk het vergemakkelijken van het maken van de correcte keuzes. Een enkele keer zijn de illustraties wel erg knullig en schieten ze dit doel voorbij, waarbij ze de argeloze gebruiker aan kunnen zetten tot het maken van een verkeerde keuze.

De cd-rom kent een hoofdsleutel 'bloemplanten' met 1615 verwijzingen naar soorten, geslachten, families en groepen van moeilijk op naam te brengen soorten bloemplanten en naaldbomen, die tot mijn verbazing ook in de categorie 'bloemplanten' zijn ondergebracht. Naast de 'bloemplanten' kent de cd-rom ook categorie-sleutels voor 'varens', 'bomen naar bladvorm', 'water- en moerasplanten' en 'distels'. Het is ook mogelijk binnen een familie, geslacht of problematische soortengroep te zoeken. Bij het determineren is de uitkomst meestal een groepje van soorten, omdat niet alle kenmerken waarin soorten van elkaar verschillen in de sleutels zijn opgenomen. Dit probleem is verholpen door een groot aantal foto's die op de cd-rom zijn opgeslagen. Aan een groot bezwaar van een eerdere, fotoloze versie van de cd-rom flora is hiermee tegemoet gekomen.² Per soort is er doorgaans één habitus-foto opgenomen, soms zijn er ook detail-foto's van bijvoorbeeld mannelijke of vrouwelijke bloeiwijzen. De planten zijn goed herkenbaar gefotografeerd, maar de beeldkwaliteit van de foto's is slechts matig tot redelijk te noemen. De foto's zijn over het algemeen goed bruikbaar voor het verifiëren van determinaties, maar ik vind de lage resolutie van de foto's hierbij wel een groot bezwaar. Het is mogelijk om op details van de foto's in te 'zoomen'; dat is heel handig en vooral prettig als bloemen en bloeiwijze en dergelijke in detail bekeken en vergeleken moeten worden. Hier wreekt zich echter genadeloos de lage resolutie van de foto's, die voor het bekijken van kleine details (ook bij hogere beeldschermresolutie dan de vereiste 800 × 600 pixels) de beperkende factor vormt.

'Pflanzen bestimmen mit dem PC' heeft duidelijk positieve en negatieve kanten. De kracht van een cd-rom flora is, dat zij floristische en botanische informatie goed en visueel toegankelijk maakt en bij het determineren snel en correct de naam selecteert van het liefst de juiste soort en in ieder geval komt met een klein aantal namen van mogelijke soorten met in dat groepje namen de naam van de gezochte soort. Het determineren met 'Pflanzen bestimmen mit dem PC' gaat heel aardig en in combinatie met het bekijken van de foto's kan een vrij grote betrouwbaarheid bij het determineren worden bereikt. De beeldkwaliteit van de foto's laat echter duidelijk te wensen over en de resolutie van de foto's moet beslist hoger, opdat ook de 'zoom'-optie beter kan worden benut. De bij de soorten gegeven floristische en botanische informatie is voor een cd-rom flora erg summier en gaat vaak weinig verder dan een beschrijving van de plant en soms kort de standplaats. Aanvullende informatie over standplaats en verspreiding (met kaartjes) zou hier op zijn plaats zijn. Het grote aantal soorten dat met deze flora op naam gebracht kan worden is een duidelijk pluspunt, maar als dat de reden is voor de lage resolutie van de foto's heb ik liever minder soorten en een betere beeldkwaliteit.

Hans Kruijer

1. Bij het rechtstreeks werken vanaf de cd moet wel eerst een bestandje ('Borland Database Engine') op de harde schijf worden geïnstalleerd. De cd-rom geeft bij het voor het eerst opstarten automatisch aan dat dit bestand nodig is en voert het installeren vervolgens ook uit. Het installeren van het bestandje verloopt probleemloos.
2. R. van der Meijden. 2001. CD-rom bespreking: Erich Götz, Pflanzen bestimmen mit dem Computer. Flora von Deutschland. Gorteria 27: 142.